

Szabolcsmegye nyires térségein, hol még ma is homok buccákat rak és hord is újra el Aeolus hatalma, igen sok szép víz szemlelhető, egy-egy termékeny zöld sziget a sivó homok dombok közepette, mely minden gabona, gyümölcs és fa termesére alkalmas.

Oh hogy az Edenből mindég ki kell menni, hogy e földön mindenek boldogság! 1856-dik év január 1-én napján dulta fel a baktai Eden boldogságát egy gyorsan öldöklő pattanás, mely b. Bek Paulina, Dégenfeld Imre grófúét kioltotta.

Mint az első paradicsomból kiűzött ember megkezdte a verejtek sajtoló munkát, hogy a háttalan tövistermő földön magakörött turhébb életet alkosson: úgy kezdte meg ő is és folytatta lankadatlan szorgalommal — nagyreszben elkitlenült élete terhes anyagi munkáit, számítva, törődve dolgozva és gondozva minden birtokát, hogy a kiket Isten, családi napjának eltünése után apró csillagokul körében hagyott — kedves gyermekeinek ne csak nagy nevet és szellemi kinéset, de azokhoz méltó anyagi örökséget is hagyasson.

(Folyt. köv.)

Tiszántuli ref. egyházkerületi közgyűlés.

Második nap szept. 5. Tegnap tartott egyházkerületi közgyűlésről még föl kell említenünk, hogy Ujfalu és Miklós a nagybányai egyházmegyei gondnokságról lemondott; Ujfalu Miklós búcsú-levele felolvastatván, sajnálatl tudomásul vétett.

A gazdasági tanács jegyzőkönyvének át vizsgálására kiküldött bizottságra választottak: gr. Dégenfeld József, Kiss Albert.

A mai egyházkerületi közgyűlés fel 10 órákor vette kezdetét társ-elnökök: főt. Révész Balint püspök és Vállyi János főgondnok elnöklötte alatt.

A »DEBRECEN« TÁRCZÁJA.

Csak az öreg...

Csak az öreg gesztenye-fáj. Leptem csak addig vinne hát! Feletem virrasztott sóráig. Egy álmon... gyermekeségen át!

Csak addig, addig! Ott a tatta A pamlag, barszöny-puha gyp. A loncz tulom hogy befolyatta Lesz árnya, mire elmegyek.

Igy szólék: Uram, a ki úr vagy Hol gyermek voltam, e helyen, A számított, megtért fúinak Engedj, ha itten megpihen!

Legszébb regéit itt susogta Az a szent asszony, itt vala Boldog az ifju, heragyogta Kelő szereleme hajnala!

Csodálatos zenével itten Telt színg az ifju kebele, Itt élvezett, itt oly meghittén Beszélte a természet vele!

Csak itt nem érte soha bánat. Egy percig hagyj pihenni itt,

Olvastatik a tegnaptartott főgondnoki beiktatásról és közgyűlésről szóló jegyzőkönyv, mely részvétellel nélkül hitelesítettik.

Karsa István, a néh. Kallós Lajos helyére elválasztott jogakadémiai tanár a hivatalos esküt letévé, rövid beszédben köszöni meg az egyházkerületnek és a debreczeni egyházközösségnek benne helyezett bizalmát.

Olvastatik br. Vay Miklós egyetemes conventi elnök levele, melyben tudomásul adja, hogy a ref. egyetemes conventet f. évi ezeptember hó 12-ikére Kolozsvárra egybehívta.

Hosszas vitát idézett elő ezután a dunántuli ref. egyházkerületnek a közalap ügyében tett azon indítványa, hogy a közalapra hozott intézkedések ne ezen évben hajtsassanak végre, hanem a jövő évben. A vitában élénk részt vettek Tabajdy Károly, gróf Rádasy Gedeon, Kiss Áron, gr. Dégenfeld József, Balogh Ferencz, Szabó János és még számosan. Többen azon nézetnek adtak kifejezést, hogy az idő rövidsége miatt a tett intézkedéseknek még ez évben való végrehajtása csak veszélyeztetni fogja a nagyfontosságú szent ügyet, mert a közalap minden előkészítése nélkül a közalapra való adakozásban egy új adómetet fog látni, s így az adakozásnak nem lesz meg az eredménye, mint lett volna, ha elegendő idő áll rendelkezésre, hogy a közönség felvilágosításak ezen adómet fölől. Más oldalról e fellogás ellenében felhozott az hogy az egyházkerületi közgyűlésnek ezen ügyben határozni joga nincs, csak kérelmezési joga van, mivel a convent idevonatkozó határozata lehet csak jogérvényes, a mely convent pedig már 1883 ik évben rendeli a közalapra az adóösszeget kivétül Szavazásra kerülvé a sor, az egyházkerületi közgyűlés többsége a dunántuli ref. egyházkerület indítványát nem fogadta el, ugyanezen egyháznak a közalapra vonatkozó adóösszeg minimuma ügyében tett indítványai sem fogadtattak el.

A dunántuli ref. egyházkerületnek a közalap kezelésére tárgyában tett indítványa felett kifejtett vita a deléltt folyamán legmagyobb részét elfoglalta míg végre a napirendre terés indítványoztatván, a közgyűlés többsége az indítványt elfogadta.

Következett az egyházak osztályozása és a lelkesek minősítése tárgyában, 1883. évi májusi egyházker. közgyűlés 40. 49. sz. a. határozata szerint kinevezett küldöttség véleménye jelentése, melynek tárgyalása azonban, miután csak ma lett a tagoknak kioszva, a holnapi közgyűlésre halasztott.

A mai közgyűlés délután két órákor ért véget.

Fáklyás-zene.

A mai magasztos ünnepélynek méltó kiegészítő részét képezte a fényes fáklyás-zene, melyet a debreczeni ref. egyház az ujonnan választott és ünnepélyesen beiktatott egyházkerületi főgondnok Vállyi János tiszteletere tegnap este rendezett.

Már este 7 órákor nagy számban kezdett csoportosulni a piacon a közönség s hova tovább telt az idő, a kisebb csoportok, különösen a „Bika” előtt és az egyháztanács helyisége előtt, egy óriási tömegben egyesültek; közelebbi és távolabbi helyeken kisebb nagyobb tömegek szemleltek a történéseket. A helybeli kereskedők ez estén a szokottnál hamarabb zártak be boltjaikat, a mit azon tendenciósusan előre terjesztett rénhíreknek lehet tulajdonítani, mely szerint egyének ezen fáklyás-zene alkalmával zavargásokat fog-nak előidézni, s mely híreket bizonyos oldalról a budapesti hírlapokban is, napok óta más más variációkban, megsérnyőzni nem átal-lottak. A debreczeni közönség elbámult, midőn a fővárosi hírlapok Debreczenből keltettek zír-vaíratát olvasta, s épen azért, e város kicsinye nagyja, talán sokkal nagyobb számban, mint várt lehetett, igyekezett résztvenni a fáklyás zene rendezésében, egyrészt, hogy közvetlen szemlelői legyenek az őrög megjelenésének,

melyet kormánypártiak a falra festettek; másrészt, hogy leróják megjelenésük által tiszteletet adják Vállyi János főgondnoknak, kinek tiszteletere a fáklyás zene rendeztetett. De hát az őrög — bármennyire is óhajtottak volna némelyek — ezáltal nem jelent meg, s a tegnap fáklyás-zene egyike volt a legfényesebb tüntetéseknek, melyek e városban valaha rendezettek. Ez a mi, sokszor gyanusított, de mindig higgadt gondolkodásnak bizonyult független érzelmű, s épen ezért szabad gondolkodású közönségünk, melynek nagyságát számokban kifejezni nem tudjuk, a legnagyobb rendben vonult az egyháztanács helyiségétől 200 fáklyástól körülvéve, fel a főgondnoknak a „Bika”-ban levő lakása elé.

Itt megállapodva az óriási tömeg Vállyi Jánost elteré. Az eljenzés lecsillapulta után, Vállyi János szállásáról lejőve, egy rögtönzött emelvényre felállott, a midőn JENEY Miklós a helybeli ref. egyház aljegyzője, következő, eszmékben gazdag és nagy lelkesedést keltett beszédet mondott:

Nagyságos Uram!

Milyen tisztelt Főgondnok ur!

Mint a debreczeni reformált egyháztanácsnak egyik jegyzője, lelkemet örömmel el-töltö, kedves kötelességet teljesíték, mikor megbízóm nevében felelelem üdvözölő szava-mat Hozzád, ki hívatta vagy egyházkerület-nek vezérelni.

Lehet-e ez másképen, midőn Téged üdvözölve: egyházunk tagjainak hozzád való szeretetét, ragaszkodását kell tolmácsolnom? Hiszen az önállóság, szabadság, egyenlőség eszméinek hangoztatása alkalmával, a magyar ember egész valóját, tettekre hívó érzel-met hatja át: érzelmet, mely épen azért, mivel közös érzelmet, mint ilyen közös vágy ki-felnyása: hangos dobogásra indítja a szívet, lelkesedést szül... tettekre sarkal! és Te melyen tisztelt Főgondnok, épen a szabadsá-got, egyenlőséget, mindenkor híven munkálod, protestáns önkormányzati jogainknak voltál, vagy és reményünk szerint leszel: reáid-he-tetlen bajnoka.

A protestánsok mindig hívei, hü követői voltak azon magasztos eszméknek; épen azért mindig olyanokat választottak vezérül, kik kitűnő mult, teretős akarat és értelmi fensé-g mellett — szilárd jellemmel párosult szabadságszeretetről voltak ismeresek; — kikről bizony hitte népünk, hogy keszek szív-ük vért kiöntani, semhogy az oly sok küz-delem, oly sok hősi vér árán szerzett jogaink-ból csak egy talpatnyit is engedjenek!

Hazánk fennállásának csaknem ezred-éves történelmét ha végig lapozzuk: szívünk remegve dobban meg keblünkben, látva az utóbbi évszázadok küzdelmeit, melyek több-ször a csatamezőn vívattak és mindannyiszor a szabadság, egyenlőség, testvériség magasztos elveinek diadalra jutását célozták.

Oh! mily sok nősi vér omlott el törté-nelmi jogaink védelmében!

Es tudjuk, bizonyítani sem szükséges, hogy e magyszerű küzdelmek azonosak voltak a protestánsok autonómikus küzdel-mével. — Midőn a Haz a veszélyben volt, mindig a küzdők első sorában voltak a pro-testánsok; midőn az ő jogaik, az ő szabadsá-guk: a lelkiismeret szabadsága volt veszély-ben: — veszélyben volt Hazánk önál-lósága, állami léte is.

De a nagy idők nagy férfiakat szültek!

Mentül jobban nőtt a veszély, annál jobban jobban szaporodott azon dicső száma, kik válvette küzdöttek a Haz a és a pro-testáns egyház jogaiért: — a köz-szabadságért.

Ezen küzdelemben a tiszántuli me-gyeeknek nevezetes rész jutott osztályrészl; nevezetes rész jutott főleg városunknak... Debreczen város szabadgondolkodású férfijának.

Mint hazánk egyike írója mondja: „Debreczen multja: Hazánk történetének kivonata: — dicső, de viszontagságos, mint a maz!

gányosan, mint a hortobágyi puszták kütgé-mei, melyeket csak néha-néha keres fel egy-egy tikkadó vándor, lep meg kolompzene mellett a legelő nyáj, vagy károgó holló csapat, ott áll egy mogorva épület. Lakója nincs. Mikor a vonat arra szágul, s a furdó látogatóit robogva, viharul sebesebben röpi a vigasság helye felé, soknak tünik fel az az útótt-kopott szalmás viskó. Megnézik, és effe-lejtik. Valami csöszlak, valami üres pajta. Ki törődne vele? melyik gondtalan furdóvendég-nek dobbanna meg a szíve a mulandóság és egyedül-valóság és jelképének láttára? Kit re-megtetne meg borus sejtélem, kétségbejítő előéret? A modern kényelemmel, pazar izle-sel berendezett paloták melyik lakójának jutna eszébe, hogy oda lenn az a kopott kaliba ki-gészíti, hozzá tartozik a díszes furdó forgal-mához, annak történetében szerepet játszik s e történet egyik megható alkatrésze?

Csendes, sötét éj van, melyet az a ma-gános ház talán még csöndesebbé, még sőte-rtebb tesz. Egy-egy fenybogar röpöpn el kö-zszellem — suhan rajta keresztül. Nincs ott fű, csak gaz és dudva böven. Fenybogar? Ta-lán a kísértet halvány mécsese, Valami mesz-szeid, ismeretlen világból ide küldött emlék-akácza. Ugy remeg, oly halkán, oly mélán susog: ki tudná hogy miről? Kinek utja arra veszett, az sietve menekül a biztonságos hely-ről, mert a szellemekre gondol, s a dajka-me-

Különösen áll ez az újabb időkre, a jelen századra; midőn, — mint azt halha-tatlan emlékü nagyhazánkfia, a nép szabadság felkent bajnoka: Kossuth Lajos... legközé-lebb hozzánk intézett leveleiben mondá:

„Debreczen Anteusá volt az üldözött magyar szabadságnak, mely földhöz sújtva, a tiszai magyar föld érintésével újra felemelkedett, erősebben, dic-sőbbben mint századok ótata-lán soha!”

Menhelye volt mindennek, a mi a magyarnemzet akaratát képviselte — a nagy küzdelmek veszes napjaiban.”

Ugyanez volt Debreczen akkor is, midőn a protestáns autonómiaért lelkesen küzdöket. a szellem, ész, tudomány fegyvereivel harczo-lókat; az önkény szétugrasztani akarta; mi-dőn a kistemplomban tanácskoztak és viták szellemcsatát, az igazság, a jog és estí fegyvereivel, a protestáns egyház önkormány-zati jogaiért.

Igen!... Midég hű volt őseink szent hagyományaihoz! Ha e bitorló hatalom előtt pillanatra meghajolt is, — családásából is-mét felocsudva: felemelte ismét fejét s nem engedett békót kovácsolni hitére, — lelkiis-meretere!

Es így járt el maga a magyar protestáns egyház egyeteme is; így járt el különösen a tiszántuli egyházkerület.

Védte jogait! Felismerte mindig elég korán a maga jelesit; s vezéreiben nem a külső fényt, ha-talmat, de a protestáns autonómia-hoz, a Haz a szabadsághoz való szil-lárd, hű ragaszkodást kereste...

Azt kívánta tőle, hogy semmi árért ne engedjen jogainkból, melyek nélkül Hazánk, vallásunk csak tengődvé elhet, de nem virágozhatik; melyek nélkül szellemi kínos forrásaink: főiskoláin, alidást hozlag nem tel-jesíthetik azon feladatott; mely a szellem diadalát, a haladást és ész győzelmét cze-lozza!

Ma is ezt teszi. Ma is felismerte benned, szeretett Fő-gondnokunk azon elvű, jellem szilárd ferfiut, ki egyházunk hajóját megövní fogod — a vi-haroktól, ki támogatva hű elvtársaitól, felfo-god tartóztatni azt, nehogy veszélyes zátónyra jusson...

Most is hű volt egyház kerületünk több-sége, köztük Debreczen is, autonómikus el-veinkhez, most is győzött és bizva a Minden-ség Urában: há! á t r e b e g — a győze-lemért!

Tudjuk jól, hogy terhes, de magasztos feladat vár rád melyen tisztelt Főgondnok; nehé kötelességeket kell teljesítened! — és azt hisszük, épen azért jól esik hallanod azt, — megacélozva erődöt azon tudat, hogy hi-veid tántorithatlan bizalommal, szeretettel ál-lanak ért melletted; rajongnak lelkesülnék azon dicső eszmékért, a melyek Egyházunk-ka t — Hazánk a t, a századok viharai kö-zött megtartották és a melyek idáig a Te élet-pályádat magasztossá tették.

Ezért ez ünnepélyes órában fogadást, ünnepélyes fogadást tésszünk, hogy azon elvek-től eltántonodni mi soha sem fogunk, mert meggyőződésünk szerint azon biztos alap, mely-en egyházunk épülete nyugszik, nem más, mint egyházunk önállósága! ezért önkormányzati jogaink szentelt előttünk s azokat feladni nem fogjuk soha!

Vajha eljutna eme szavunk ő hozzá-ís! kinek minden gondolata a Haz a é, min-den szívverése a szabadság; ki köze-lebről is kérdést intézett hozzád Debreczen polgársága és hozzád tanodai ifjuság!... Légy hát üdvözölve melyen tisztelt fő-gondnokunk! Müködesedre az ezek urától ál-dást kérünk: a hazáért, egyházunkért, mindkettő szabadságáért!... Kísérje siker müködesed!! Vájkéi ál-dásossá minden cselekedés!! Elj sokáig! mü-

sék gyermek-borzadálva hatalmasan ragadja meg lelkét. Kísérteties, néma csönd! De mi az? A távolból, a furdó zajos világa felől, közeledik egy gyászos menet. Kö-zönséges sarlaglyás szekér döcög a lejtőn le-felé. Körüle fáklyás emberek, magán pedig durván összerótt koporsó van. Nem követi senki, de senki, csupán a bérlet szolgák, kik azután vállalkira veszik, és átadják e bánatos falaknak.

A furdó az élet és vigalom tanyája. Ki jő oda meghalni? Az egészséges ember vigas-ságot keres ott, a beteg enyhet, üdülést ker-a furdó gyógyforrásaitól. Több száz ember se-reglett oda, a kik gyakran említik a szótak „táncz”, „dal”, „zene”. „kedv”, „boldogság”, de soha sem egyet... „halál!” Ha a kö-zeli falucskában megkondul a lélekharang, s még közelebbi temetőjéből fel-fel roppan a bus zokogás, a szivrázó gyszal egy-egy foszlánya, megharsannak a furdó zenekar csapongó da-lamai, s a bánat szavát tulzenik azerszer, a fekete színek pedig eltakarják a furdó fen-yvesei. Ismételjük hát velök: a ki itt egészsé-ges, az vigad, a ki beteg, az gyógyul! Gond-talan emberek gondtalan világa!

Hol is volna az a spleenes, savanyu lelkü ember, a ki ismételné e világ legrégebb sta-tisztikai tetelet: a hol ezer élet van együtt, ott epenséggel ezer halál is van! Senki sem gondol arra! A deli uracs mulat tovább a nagy sétány gesztenyes sorai alatt, s örök sze-

ködésed s önállóság... Ez reformált badsgáder nevében nos, egyhá gondnoka... Hata levegőt a izben me csendben... Vállj legség ár szi hallgat mondott a a vallásze fénye fogi bevilágítá egyháza... s egész k... Vállj a közöns Balint pü közönség... Itt ház főjegy tásos, átj zökben kö... A tis nemep ül r nemep tá zet benne ott egy ismerés es szoruznak lámlott fe osszgyült méltó utó fájdalmit az öröm mert közlemü leke és a mido levelevé ti új fővezér deül, hol nyert mag bad felker szerint ve elvesztése oly hosszu tly müköde ferfiut böcs jere, hűcs keultésge próbáltatá is bizalom hogy kifej tetelünkne házunk b midőn uj zet, hogy egyháznk eme nehé kezdjék a önkormány emlékü őse készsége é dasok lejt varen meü tudtak öki házunknak zést, ezek zást biztos a költő me de ha az nyilvanuló zatnak ne irány, eszt közt életet... De f ságod előt god ott v patens ide árán akar és a mi várt azok... relmet es az örök m selyem us hogy mi n lató-hely... Törte ségtelen f szes uri k alkalmával szébb assz Egy kis sz nyított ab gatta meg ta, várta e gatott köhe feher hozá az ó háza vendé elő egyszerű cs gyógyforra megroppa ócska butó... Hol e Jött ben megá czogtatta e Aztán csö felé, s a furdó névs be, nem t is számúzt beréhez, „Jöjj!”

Különösen áll ez az újabb időkre, a zadra; midőn, — mint azt halha-

Mindég hű volt őseink szent

szereiben nem a külső fényt, ha-

szereiben nem a külső fényt, ha-

szereiben nem a külső fényt, ha-

szereiben nem a külső fényt, ha-

ködedes szegényit meg: egyházunk, hazánk

Hatalmas éljen riadal rázkódtatta meg a

Vállyi János válaszában újra azon vonzó me-

Itt Somogyi Pál a debreczeni ref. egy-

Főtisztelt Püspök ur!

A tisztelt ref. egyházkerület nagy ün-

De felre e sötét gondolat, midőn nagy-

relmet esküszik bölgyének. A divat hölgyei,

me érdekében felemelni merészték; sokan

me érdekében felemelni merészték; sokan

Az új korszak hajnalán ily hittelt, re-

A közönség hosszasan eljenezte a püspö-

Helyi hírek.

* A tegnapi díszelő alkalmával elmon-

S a halál ismerőse ment.

Ki tudja hova? túl a föllegek felé, az

A fűrdőben nagy a suttagás, mozgalom.

Másnap egy vendéggel kevesebb. Hová

s a nagy latin költő eme szavaival üdvözlöm

Miután a helybeli ref. egyház részéről,

* Egy hittanhallgató mérsékelt föltételek

* Isteni tisztelet. Stefánia főhercegnő

* Párba ügyben kellett volna itélni ma

Hazánk s a külföld.

Shakespeare koponyája. Shakespeare

A visszaadott kölcsön. — A Nojve

A zsidók ellen. Szigetváron szept.

Temesvárról mi kelettel írják: Ele-

őleben. Nyíló virágok, rezgő nyírfák hűsében.

A szegény hulla még ki sem hült egés-

őleben. Nyíló virágok, rezgő nyírfák hűsében.

Gáspár Imre.

Irorszáiban Hewross mellett egy bir-

Közzadás.

Husarak: Megállapítva s bejelentve 1883.

Tudósítás. 1883-ik év szept. hó 4-én megtar-

Apró-cseprő.

Texas egyik börtönében élt egy hazug-

Pepitánt.

Harminez éves volt bár

Nem volt épen szegény

Egyszer csak azt hallja

Harmadnapra aztán

A történet-írásként általános tévedése, hogy

A közönség köréből.*

T. szerkesztő ur!

Felől szerkesztő: GÁSPÁR IMRE.

Ertesítem a nagyjérdemi közönsé-

Debreczen, 1883. szept. 5.

